

'... כי באמת כל ישראל הם במדרגה זו, וכמו שנאמר ומספר את רבע ישראל – שהקב"ה מכניס עצמו בזה, ממילא אין לחוש, וכמו שאמרו על זה (נדה ט.) מי יתן טהור מטמא לא אחד – יחידו של עולם, דלולא היחוד הגמור אי אפשר להבין זה, כי בתאווה זו הוא מקור החסרונות שמן הנחש כמו שאמרו ז"ל (מדרש רבה ר"פ תזריע) 'בעוון' מלא (נאמר, 'הן בעוון חוללתי') שאפילו חסיד שבחסידים מתכוין להנאת עצמו, והוא ישי שמת בעטיו של נחש (כדאיתא בשבת נה:) וכמו שאמרו (ב"ר ס"פ יח) הנחש השיאני (לשון נישואין) – ראה אותן עסוקין בדבר אחר ונתאוו לחוה וכו' ואחר כך נולד בהם הבושה בזו וידעו כי ערומים הם, דלמצודה אין בושה כמו שאמרו ביעקב (שאמר הבה את אשתי שאפילו קל שבקלים אינו אומר כן אלא דלמצודה איכוין) [דלא מת (תענית ה:)] שהוא תיקן זה]...

ולכך בלעם שהיה משרש רע לא האמין בזה ואמר מי שהוא טהור וקדוש ומשרתו טהורין וקדושים יציין בדברים אלו! (להלן לא.) – כי לא ידע כלל שאפשר להיות בזה גם כן קדושה וטהור מטמא, ומי שעיקרו חסר היינו שהעיקר טמא באמת שמזה הוא שורש האדם כמו שכתוב הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי, רק שבאמת יש בזה גם כן קדושה וטהרה, אבל בלעם עיקרו חסר, שלא היה בעיקרו שום טוב וטהרה, לכך לא ידע להבין זה, רק בני ישראל שדבקים ביחידו של עולם כמו שנאמר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' (מתוך צדקת הצדיק קמז).

*

'ענין טומאת מת הוא כי 'אין מיתה בלא חטא' (שבת נה.). והגוף המת שייך לנפש שחטאה ומעידה על תוקף החטא, ונגיעה כלשהי פועלת על פנימיותו של האדם החי ומכניסה טומאה בלבו. והאדם עולה מזה על ידי מי חטאת, מפרה אדומה שנעשה אפר, זכר לחטא העגל. והיינו ביטול גמור של החטא וענינו. אבל לטהור, גם זכר ביטול החטא מטמא כידוע, שעל כל פנים זוכר גם את החטא (כדברי האריז"ל הידועים שכתב להיוזר בוידויים שלא יהרהר בחטא עצמו) וולכן כל העוסקים בשריפת הפרה מיטמאים, וכן כל העוסקים בשריפת פרים הנשרפים והמשלח את השעיר לעזאזל, וכן הנוגע במי חטאת שלא על מנת להזותם על טמא, אבל המזה מי חטאת לטהר טמאים אינו נטמא – כי היורד קצת כדי להעלות אחרים ועושה בזהירות וצניעות הדרושות, אינו נפגם (מתוך מכתב מאליהו ח"ד עמ' 172).

דף י

'אימא סיפא, עברו עליה ג' עונות וראתה דיה שעתה. אתאן לר"א' – שאמר כל אשה שעברו עליה ג' עונות ולא ראתה דיה שעתה. ואולם הדין שברישא, בתינוקת שלא הגיע זמנה לראות שעברו עליה ג' עונות – יש אומרים שגם חכמים מודים בו שלא דיברו חכמים אלא בשהגיע זמנה (כן כתבו הרמב"ן הרשב"א והריטב"א והר"ן, וכ"מ ברמב"ם שפסק כחכמים ואעפ"כ הביא דין זה (מטמאי משכב ומושב ד, ג). וכן פסק בשו"ע קפט, כו ע"ש בהגר"א סקמ"ב. ואף רש"י צדד כאן בסברא זו, ואולם לעיל (ט: ד"ה דיה) כתב שדין זה אליבא דר"א הוא).

יש אומרים בדעת הרמב"ם (מטמאי משכב ומושב ד, ד) שאפילו בתינוקת שהגיע זמנה לראות וראתה שתי

פעמים, לדעת רשב"ג מודים חכמים שדיה שעתה, כיון שעדיין לא הוחזקה להיות רואה. ולא אמרו בגמרא 'אתאן לר"א' אלא לרבי (עפ"י תפארת ישראל יו"ד קפט סקכ"ח וסדרי טהרה שם סקל"ד וחדושי חתם סופר. וע' כע"ז בכתבי קה"י החדשים (ז). ובלקוטי הלכות תמה ע"ד הרמב"ם וצדד לפרשו בענין שראתה רק פעם אחת, וכ"כ בפתחי נדה).

'מני רבי היא...' ואם תאמר, לרבי מדוע צריך שיעברו עליה שלש עונות ואין די בשתיים [בפרט לפי הדעה (ע' במאירי ט: ועוד) ששלש עונות שאמרו היינו עונות שלה ולא דוקא עונות בינוניות, א"כ ודאי משמע שהוא מדין חזקה, וא"כ לרבי יהא די בשתי עונות].
ואפשר שמודה רבי שצריך שלש פעמים בחזקה הבאה לשנות מצב המוחזק לנו בהחלט בהפך מאותה חזקה, כגון להחזיקה מסולקת דמים בזמן שהיתה עד עתה מוחזקת בראיות. וצריך עיון ובדיקה בש"ס אם יתכן לומר כן (עפ"י כתבי קה"י החדשים סוס"י ז).

'כתבם... שבין שניה לשלישית... כיון דלא אתחזקה בדם.' יש מפרשים שהגמרא מדברת לרשב"ג [שכמותו נוקטים אנו להלכה] שבשלש פעמים הוי חזקה, ולא לפי שיטת הברייתא שהיא כרבי – שלשיטתו כבר בפעמיים הוחזקה. ולפי"ז לדעת חזקיה כתמה טמא, כי גם הכתם יוצר החזקה (עפ"י רמב"ן ור"ן).
ולפרש"י יש לפרש אף לרבי, ו'אתחזקה' היינו שהוחזקה כבר לטמא למפרע, אבל החזקה עצמה נוצרת כבר בפעם השניה.
ולפירוש זה, לפי מה שאנו נוקטים כרשב"ג, אין כתמה מטמא אלא לאחר שלש ראיות (לחזקה) או ארבע (לרבי יוחנן).

(ע"ב) 'כי אתא רבין וכל נחותי ימא.' הרש"ש כתב (ולהלן לט:): שיש למחוק תיבת 'ימא', כי מה ענין יורדי הים לכאן, אלא 'כל נחותי' ותו לא – כל הסיעה שירדו מארץ ישראל לבבל ושעלו מבבל לא"י וחזרו (כמו שפרש"י בסוכה מג: וע"ש בהגהות מהרש"ל ובחולין קכד; מגדים חדשים שבת כ:).

'משהגיעו לפרקן הרי הן בחזקת טומאה ונשים בודקות אותן...' וא"ת מדוע לא תבדוק את עצמה? – יש להוכיח מכאן כשיטת רש"י (לעיל ה. ד"ה אין חוששין) ששיעור 'הגיע זמנה לראות' היינו בת י"ב שנים אפילו לא הביאה שערות, וא"כ הריהי קטנה ואינה נאמנת, לכך צריך בדיקת נשים (עפ"י שו"ת משיב דבר ח"ה כט ל).
ואולם הרמב"ם פסק דלא כרש"י ואעפ"כ הביא (מטמאי משכב ומושב ד, ח) להלכה שהנשים בודקות אותן, ומשמע שבדוקא הוא – י"ל מפני שבדיקה זו צריכה נסיון, ע"כ הצריכו חכמים שהנשים יבדקו ולא אלו שהגיעו לפרקן זה עתה.

'אמר רב: אכולהו. ושמואל אמר: לא שנו אלא בתולה וזקנה אבל מעוברת ומניקה דיין כל ימי עיבורן...' לפרש"י (ותוס' ט: ד"ה זקנה) הדברים מתייחסים לנאמר במשנה שבפעם שניה שרואות – מטמאות למפרע. ואילו דעת הרמב"ן (ט:): שזקנה אינה מטמאה למפרע אלא בשלש פעמים, ומפרש שהנידון כאן על עצם האפשרות להיות מוחזקת בראיות כדי לטמא אחר כך מעת לעת, אבל לא לענין מספר הראיות.